

Ref 1

Fråga om vilken betydelse en tingsrättsdom där det bestäms att en av föräldrarna ska vara s.k. boendeförälder har vid bedömningen av var ett barn ska vara folkbokfört.

6 och 7 §§ folkbokföringslagen (1991:481)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 4 januari 2022 följande dom (mål nr 5981-20).

Bakgrund

1. En person ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon är bosatt. Den som är bosatt på fler än en fastighet, t.ex. ett barn som efter föräldrarnas separation bor hos båda föräldrarna, ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.

2. J.C. och Q.C. är föräldrar till J., född 2009. Efter att paret skilde sig bodde Q.C. kvar i den bostad där familjen tidigare hade bott tillsammans (i det följande benämnd ursprungsbostaden). J. fortsatte att vara folkbokförd på den adressen.

3. Göteborgs tingsrätt beslutade i januari 2018 att föräldrarna även fortsättningsvis ska ha gemensam vårdnad om J. men att hon ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C., dvs. att han ska vara s.k. boendeförälder. Domstolen beslutade vidare om umgänge mellan J. och Q.C. som innebär att dottern liksom tidigare i praktiken ska bo halva tiden hos vardera föräldern. Som skäl för beslutet att J. ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C. angavs att han framstår som den allmänt mest ordningsamme av föräldrarna, t.ex. när det gäller dotterns skolgång och läkarbesök.

4. J.C. lämnade därefter in en anmälan om flyttning för J. Skatteverket avvisade anmälan eftersom Q.C. inte hade samtyckt till ändringen av dotterns folkbokföring. Därefter påbörjade Skatteverket en utredning av var J. ska vara folkbokförd.

5. Skatteverket beslutade i september 2018 att inte ändra folkbokföringen för J. Som skäl för beslutet angavs att hon vistas lika mycket hos båda föräldrarna och då Q.C. bor kvar i ursprungsbostaden ska dottern vara folkbokförd på hennes adress.

6. J.C. överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg som avslog överklagandet med följande motivering. J. har sin faktiska dygnsvila i lika stor utsträckning hos båda föräldrarna. Eftersom Q.C. bor kvar i ursprungsbostaden ska dottern som utgångspunkt vara folkbokförd på samma adress som hon. Att

J. enligt tingsrättens dom ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C. kan inte i sig läggas till grund för att hon ska vara folkbokförd på hans adress.

7. Kammarrätten i Göteborg avslog J.C:s överklagande dit. Som skäl angavs följande. En dom som reglerar vårdnad, boende och umgänge kan få betydelse vid utredningen av var barnet faktiskt vistas om föräldrarna har lämnat motstridiga uppgifter om detta. I det här fallet har det inte kommit fram annat än att föräldrarna är överens om att dottern vistas halva tiden hos dem vardera. Tingsrättens dom saknar därför betydelse för bedömningen av var dottern har sin egentliga hemvist. J. ska därmed anses ha sin egentliga hemvist i ursprungsbostaden och hennes folkbokföring ska inte ändras.

Yrkanden m.m.

8. J.C. yrkar att J. ska folkbokföras på hans adress.

9. Skatteverket och Q.C. anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

10. Frågan i målet är vilken betydelse en dom där det bestäms att en av föräldrarna ska vara boendeförälder har vid bedömningen av var ett barn ska vara folkbokfört.

Rättslig reglering m.m.

11. Av 6 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481) framgår att en person ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon är att anse som bosatt.

12. Enligt 7 § första stycket anses en person vara bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom kan anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.

13. I 7 § andra stycket anges att en person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

14. Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare som inte bor tillsammans och barnet under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan i ungefär samma omfattning hos var och en

av dem, får barnet enligt 7 a § folkbokföras hos den av vårdnadshavarna som de båda kommer överens om.

15. Enligt 6 kap. 14 a § första stycket föräldrabalken får rätten, om ett barn står under vårdnad av båda föräldrarna, på talan av en av dem eller båda besluta vem av föräldrarna barnet ska bo tillsammans med. Enligt 15 § första stycket ska barnet ha rätt till umgänge med en förälder som det inte bor tillsammans med.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. Av 6 och 7 §§ folkbokföringslagen framgår att en person ska folkbokföras där han eller hon är bosatt och att det för att någon ska anses vara bosatt på en viss fastighet är tillräckligt att vederbörande tillbringar dygnsvilan där i genomsnitt en gång i veckan. Barn som har föräldrar som inte bor tillsammans kommer därför många gånger att ha dubbel bosättning, dvs. anses vara bosatta hos båda föräldrarna trots att dessa bor på olika adresser. Barnets folkbokföring ska då avgöras utifrån var det med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.

17. Vid avgörandet av var någon ska vara folkbokförd ska vidare beaktas att uppgifterna i folkbokföringen ska präglas av stabilitet (jfr RÅ 1997 ref. 8 och HFD 2019 ref. 9). Det innebär att det vid bedömningen av var en person med dubbel bosättning har sin egentliga hemvist finns en presumtion för att den gällande folkbokföringen ska bestå. Ett barn som efter föräldrarnas separation anses vara bosatt på två olika adresser, och som före separationen var bosatt och folkbokfört på den ena av dessa adresser, ska således som utgångspunkt fortsätta att vara folkbokfört där. Först om boendeförhållandena och övriga omständigheter mer tydligt talar för att barnet efter separationen har fått sin egentliga hemvist på den andra adressen är det motiverat att folkbokföringen ändras. Så kan exempelvis vara fallet om barnet till klart övervägande del tillbringar sin dygnsvila hos den förälder som har flyttat till en ny bostad.

18. Om barnet däremot tillbringar dygnsvilan i ungefär lika stor omfattning hos var och en av föräldrarna så saknas som regel anledning att ändra barnets folkbokföring på grund av föräldrarnas separation, så länge en av föräldrarna bor kvar i familjens tidigare bostad. Det betyder att barnet i den situationen – om inte föräldrarna kommer överens om annat – som huvudregel kommer att fortsätta att vara folkbokfört tillsammans med den av föräldrarna som bor kvar där.

19. Som framgått är det emellertid inte enbart boendeförhållandena som ska beaktas vid bedömningen av var någon har sin egentliga hemvist, utan det ska göras en helhetsbedömning av

samtliga omständigheter. Den fråga som nu ska avgöras är vilken betydelse det har vid den helhetsbedömningen att en domstol har beslutat att barnet ska ha sitt stadigvarande boende hos den förälder som har flyttat till en ny bostad, dvs. att den föräldern ska vara boendeförälder enligt 6 kap. 14 a § föräldrabalken.

20. Bestämmelsen i 7 § första stycket folkbokföringslagen om vad som ska gälla vid dubbel bosättning fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2014. Av förarbetena framgår följande (prop. 2012/13:120 s. 94 f.). Ett barn ska i likhet med vuxna folkbokföras där det faktiskt vistas. För barn med dubbel bosättning bör det, eftersom samtliga omständigheter numera ska beaktas, finnas större möjlighet än tidigare att beakta domar och avtal som reglerar vårdnad, umgänge och boende vid bedömningen av var barnet får anses ha sin egentliga hemvist. Om någon av parterna ifrågasätter innehållet i domen eller avtalet i något avseende som har betydelse för beslutet om folkbokföring, torde dock domen eller avtalet inte ensamt kunna ligga till grund för bedömningen av barnets bosättning. Skatteverket måste då utreda barnets boende- och umgängesförhållanden vidare. Om en dom eller ett avtal i stället ger tydligt stöd i folkbokföringsfrågan utan att innehållet ifrågasätts bör det finnas utrymme för Skatteverket att inom ramen för den mer flexibla prövning som ska ske vid dubbel bosättning lägga domen eller avtalet till grund för bedömningen i bosättningsfrågan.

21. Det kan således konstateras att det även efter lagändringen är de faktiska boendeförhållandena som ska väga tyngst vid bedömningen av var ett barn med dubbel bosättning har sin egentliga hemvist. Ett beslut enligt 6 kap. 14 a § föräldrabalken om att den ena föräldern ska vara boendeförälder kan därmed inte leda till att barnet ska folkbokföras hos den föräldern, om det framgår att barnet i praktiken till klart övervägande del bor hos den andra föräldern.

22. I ett fall som det nu aktuella, där tingsrätten har bestämt att barnet ska bo halva tiden hos vardera föräldern och det är ostridigt att så också sker i praktiken, bör dock beslutet om vilken av föräldrarna som ska vara boendeförälder vara en viktig omständighet att beakta när barnets egentliga hemvist ska fastställas. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning väger denna omständighet tyngre än de stabilitetshänsyn som motiverar att ett barn som bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna som huvudregel ska fortsätta att vara folkbokfört på samma adress som före föräldrarnas separation. Domstolen beaktar därvid att dessa stabilitetshänsyn inte har hindrat att barnets folkbokföring i denna situation numera, till skillnad från vad som gällde tidigare, kan ändras om föräldrarna är överens om det (se 7 a § folkbokföringslagen och jfr RÅ 1997 ref. 8).

23. Någon annan omständighet än att Q.C. bor kvar i ursprungsbostaden har inte anförts till stöd för att J., trots tingsrättens dom, ska fortsätta att vara folkbokförd hos henne. J.C:s överklagande ska därför bifallas och J. folkbokföras på hans adress.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förklarar att J. ska vara folkbokförd på samma fastighet som J.C.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Ståhl, Bull, von Essen* och *Jönsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Birgitta Fors Almassidou.

Förvaltningsrätten i Göteborg (2019-03-15, ordförande Lindestam):

J. tillbringar regelmässigt sin dygnsvila hos både J.C. och Q.C. Hon har således dubbel bosättning. Hon ska därmed vara folkbokförd på den fastighet där hon med hänsyn till samtliga omständigheter ska anses ha sin egentliga hemvist.

Av den tingsrättsdom som åberopats i målet framgår att J.C. och Q.C. har gemensam vårdnad om J. Vidare framgår att J. ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C. J. ska ha rätt till umgänge med Q.C. jämna veckor samt varannan jul, nyår, midsommar och vartannat lov. Det som kommer fram i tingsrättens dom ger stöd för att J. har sin faktiska dygnsvila i lika stor utsträckning hos Q.C. respektive J.C. Uppgiften om hur hon faktiskt vistas får stöd av vad som kommit fram i målet i övrigt. J. spenderar således mellan 40 och 60 procent av tiden hos Q.C. Det är ostridigt att Q.C. bor kvar i ursprungsbostaden. J. ska därför som utgångspunkt vara folkbokförd på samma adress som Q.C. Att det anges i tingsrättens dom att J. ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C. kan inte i sig läggas till grund för att anse att hon ska vara bosatt hos honom i den mening som avses i folkbokföringen. Det som kommit fram om problem med posten och missade möten utgör inte heller grund för att folkbokföra J. på samma adress som J.C.

Förvaltningsrätten anser därmed att folkbokföringen för J. inte ska ändras. Överklagandet ska därmed avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (2020-10-09, Falkendal, Klint [skiljaktig] och Huldén):

Av förarbetena till den senaste lydelsen av bestämmelsen (prop. 2012/13:120 s. 94 f.) framgår bland annat följande. Ett barn ska i likhet med vuxna folkbokföras där det faktiskt vistas. Om barnet har dubbel

bosättning hos båda föräldrarna måste Skatteverket utreda barnets faktiska vistelse. I de fall föräldrarna är överens om de faktiska förhållandena är det normalt inte några problem att fastställa bosättningen. Barnet kommer då med stöd av den praxis som utvecklats att i första hand anses bosatt i den så kallade ursprungsbostaden om det tillbringar sin dygnsvila där mellan 40 och 60 procent av tiden. Om fördelningen av tid är en annan eller om ingen av föräldrarna längre bor kvar i ursprungsbostaden folkbokförs barnet där det oftast tillbringar sin dygnsvila. Många gånger är emellertid föräldrarna oense och lämnar motstridiga uppgifter om var barnet vistas. I sådana fall kan det innebära stora svårigheter för Skatteverket att utreda var barnet ska vara folkbokfört. Utgångspunkten är att domar som har vunnit laga kraft och avtal som har överenskommit ska efterföljas av föräldrarna. En naturlig följd av att en domstol har bestämt hos vem av föräldrarna ett barn ska bo är att barnet också är folkbokfört på samma adress som den föräldern. Det finns dock, vilket också avspeglas i den praxis som Skatteverket tillämpar i dag, risker med att i alltför stor utsträckning förlita sig på att en dom eller ett avtal överensstämmer med barnets faktiska vistelse. I och med att samtliga omständigheter ska beaktas vid den allmänna bedömningen av var en person med dubbel bosättning får anses ha sin egentliga hemvist, bör det finnas större möjlighet att beakta domar och avtal som reglerar vårdnad, umgänge och boende. Om en dom eller ett avtal ger tydligt stöd i folkbokföringsfrågan utan att innehållet ifrågasätts bör det finnas utrymme för Skatteverket att lägga domen eller avtalet till grund för bedömningen av bosättningsfrågan.

J.C. och J:s mamma har gemensam vårdnad om J., men de är inte överens om var hon ska vara folkbokförd. J. bor halva tiden hos mamman och halva tiden hos pappan. Mamman bor kvar i ursprungsbostaden. Tingsrätten beslutade den 3 januari 2018 att J. ska ha sitt stadigvarande boende hos sin pappa istället för som tidigare hos sin mamma, med rätt till umgänge med mamman halva tiden. Frågan är vilken betydelse domen ska få vid bedömningen av var J. ska vara folkbokförd.

Av förarbetena som refereras ovan framgår att i och med att samtliga omständigheter ska beaktas vid den allmänna bedömningen av var en person med dubbel bosättning får anses ha sin egentliga hemvist, bör det finnas större möjlighet än tidigare att beakta domar och avtal som reglerar vårdnad, boende och umgänge. Det framgår dock också att det är om föräldrarna har lämnat motstridiga uppgifter om var barnet vistas som en dom under vissa förutsättningar kan få betydelse vid utredningen av var barnet faktiskt vistas. Om föräldrarna däremot är överens om de faktiska förhållandena framgår av förarbetena att barnet i första hand anses bosatt i ursprungsbostaden.

Det har inte kommit fram annat än att föräldrarna är överens om att J. vistas halva tiden hos dem vardera. En dom skulle möjligen kunna utgöra en omständighet till stöd för bedömningen av var ett barn faktiskt vistas. I nu aktuellt mål är det dock tillräckligt att konstatera att det inte finns någon tvist om omfattningen av J:s vistelse hos respektive förälder och då saknar domen betydelse för bedömningen av var hon har sin egentliga hemvist.

I sammanhanget kan konstateras att folkbokföringen utgår från den faktiska vistelsen och det går, som redogjorts för i förarbetena, inte med säkerhet att veta om en dom om boende och umgänge efterlevs, så att

domens innehåll avspeglar de faktiska förhållandena. Detta går inte att veta ens i direkt anslutning till att domen meddelats. Vidare skiljer en dom om boende och umgänge på vistelse som ”boende” och vistelse som ”umgänge”, vilket saknar betydelse vid bestämmandet av var ett barn faktiskt vistas enligt folkbokföringslagens bestämmelser.

Kammarrätten instämmer därmed i förvaltningsrättens bedömning att J. ska anses ha sin egentliga hemvist i ursprungsbostaden och att hennes folkbokföring inte ska ändras. Överklagandet ska därför avslås.

– Kammarrätten avslår överklagandet.

Klint var skiljaktig och anförde:

I målet framkommer inte annat än att J. bor lika mycket hos vardera vårdnadshavaren. Vid bedömningen av J:s egentliga hemvist för folkbokföring ska i första hand beaktas vad som bedöms vara hennes bästa (se artikel 3 i konventionen om barnets rättigheter). Tingsrätten har, utifrån barnets bästa, beslutat bl.a. att J. ska ha sitt stadigvarande boende hos J.C. Det har inte framkommit att förhållandena som legat till grund för tingsrättens bedömning skulle ha förändrats. Skäl att vid folkbokföringen göra annan bedömning av J:s bästa kan inte bedömas finnas. Hon borde därför bedömas ha sitt egentliga hemvist hos J.C. och folkbokföras på hans adress.